

Arter vid kusten

Arternas utbredning i Bottniska viken är beroende av bottenens beskaffenhet, salthalten, temperaturen, näringsämnena, syresituationen och våg- och isförhållandena. Klimatförändringen inverkar på många av dessa faktorer och sannolikt kommer arternas utbredningsområden att förändras. Om Bottniska vikens salthalt minskar, kommer marina arter såsom blåstång, blåmussla och vissa andra ryggradslösa arter att gå tillbaka. Sötvattensarterna, speciellt vattenväxterna, kommer däremot att breda ut sig till nya områden.

Nuläget

Blåstången och blåmusslan förser ryggradslösa djur och fiskar med näring, skyddade miljöer och ytor att fästa sig på. I gynnsamma förhållanden bildas enhetliga blåstångsbälten på 0,5–5 meters djup, och på litet större djup kan man också hitta stora blåmusselbankar. Båda arterna är marina till sitt ursprung och de påträffas inte norr om Kvarken. Vattenväxterna trivs på de ställen i Östersjön som har sötare vatten. Typiska arter i Bottenviken och Kvarken är olika braxengräs, småsävar, igelknoppar, slamkrypor och vissa vattenmossor samt de sällsynta arterna ishavshästsvars, småsvalting och fyruling. Många av dessa förekommer endast sparsamt i Bottenhavet. Det finns dålig kännedom om ovan nämnda arters långtidsförändringar i Bottniska viken. Förhållandena har under de senaste tvåhundra åren varit rätt oförändrade, så det har sannolikt inte skett stora förändringar i arternas utbredning – åtminstone inte i de områden som inte nämnvärt lidit av eutrofiering som beror på människan.

Framtiden

Östersjöns salthalt minskar till följd av ökad nederbörd, som i sin tur beror på klimatförändringen. Blåstången och blåmusslan kommer därför sannolikt att försvinna ur Kvarken och förekomsterna kommer minska även i Bottenhavet. Blåstångens norra utbredningsgräns väntas flytta från Kvarken ner till Raumotrakten på hundra år. Det är än så länge svårt att uppskatta hur de marina arternas framtid i Bottniska viken ser ut. Vattenväxterna kommer sannolikt att breda ut sig över allt större områden, åtminstone om de övriga viktiga miljöfaktorerna också är gynnsamma. Om blåstången och blåmusslan försvinner, kommer också de ryggradslösa djur och fiskar som lever i eller livnär sig på dem att lida. Det är dock möjligt att vattenväxterna kan fungera som deras livsmiljöer i stället för blåstångsbestånden. Å andra sidan fäster sig vattenväxterna i botten med rötter och kan inte heller i framtiden växa på hårda bottenar. Det kan sålunda uppstå stora förändringar i ekosystemen på grunda klipp- och stenbottenar i Kvarken och Bottenhavet.

Blåstångens nuvarande utbredning i Finlands kustvatten. Notera utbredningens norra gräns i Kvarken. Källa: VELMU karttjänst <https://paikkatieto.ymparisto.fi/velmu>

Markku Viitasalo (SYKE)